

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001229

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-03-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пандирева Єлизавета Андріївна

2. Yelyzaveta Pandyrjeva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 27-02-2024

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ Пандирева ID 11807

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.07.51

Тема дисертації:

1. Мистецтво рукотворного графічного напису у візуальному середовищі міста: морфологічний аспект (II пол. XX ст. – XXI ст.)
2. The art of hand-made graphic inscriptions in the visual environment of the city: morphological aspect (II half of the 20th century – 21st century)

Реферат:

1. У вступі розкрито актуальність проблеми дослідження; показано взаємозв'язок роботи з науковими програмами, планами, дисциплінами; визначено цілі, завдання, об'єкт, предмет, матеріали дослідження; визначено історіографічну основу дослідження; наведено територіальні та хронологічні межі дослідження; підкреслено наукову новизну, показано теоретичне та практичне значення результатів дослідження; показано особистий внесок здобувача і наведено структуру й обсяг дисертації. У першому розділі наведено джерельну базу, досліджено понятійний апарат та обґрунтовано методи дослідження. При дослідженні понять «графіті», «каліграфіті» та «рисований напис» було доведено доцільність узагальнити представлені терміни в одне авторське поняття «рукотворний графічний напис». Рукотворний графічний напис – це короткий текст уміщений на будь-якій поверхні, який зроблений людською працею (руками) з

використанням графічних матеріалів та інструментів. Специфіка теми наукової роботи зумовила формування методології дослідження, яка характеризується поєднанням загальнонаукових (теоретичні та емпіричні) і спеціальні мистецтвознавчі методи наукового пізнання. У другому розділі розглянуто рукотворний графічний напис в контексті візуального середовища міста. Наукові роботи з медіапростору охарактеризували новий рівень ефекту «театральності» сучасного життя міста. У цьому підході використовуються нові інструменти візуалізації, які одночасно руйнують фізичну матеріальність архітектури. Як наслідок, з'являється велика кількість написів, що створені рукотворно графічним способом. Загальнотеоретичні роботи, присвячені проблемам візуальних середовищ виявили залежність від надмірного захоплення архітекторів ХХ століття функціоналізмом, що вплинуло негативно на стан психічного здоров'я мешканців міст. Визначено, що комфортність візуального сприйняття залежить від привнесення певного кольорового різноманіття у такі середовища. Використання муралів у вигляді рукотворних графічних написів має не тільки оригінальне художньо-образне рішення, а й несе інформаційний посил. Теоретичні праці, присвячені рукотворно графічним написам, як засобу соціальної комунікації, – аналізують втручання у міський простір тенденцій до глобалізації, індустріалізації, цифровізації, а також мультикультуральні тенденції, як передумови до виникнення популярності написів, що створені рукотворно графічним способом. Наукові роботи з дослідження шрифту, як символічної системи людської комунікації виявили, що більшість дослідників погоджуються з думкою про те, що для того щоб створити напис, який запам'ятається надовго – потрібно зробити його високо інтелектуальним і художнім. У третьому розділі детально аналізується морфологічний аспект написів графіті, європейського каліграфіті та рисованого шрифту. Дослідження тенденцій літерних форм в контексті постмодернізму дало можливість виявити боротьбу наукових концепцій між порядком та хаосом, де останній виступав як відкритий набір підходів, позицій та стилів, що заявили про себе із позиції протесту, розвитку або іронії над певними аспектами модернізму. В постмодернізмі для глядача першочерговим завданням є контекст напису, а не сам напис. Мається на увазі, що глядач повинен відчутти ту атмосферу, яка моделюється через напис. Особливістю постмодерністських написів є: фрагментарність, навмисна хаотичність, невизначеність композиції. Початкові елементи шрифтового мистецтва формують базу художніх елементів, які містять морфологічний аспект. Визначено наступні елементи шрифтового мистецтва: крапка, лінія, форма. Особливості будови літер досліджують літерні конструкції, які можуть бути доповнені чи змінені без руйнування їх функціональної єдності. Аналіз пропорцій і основних розмірностей у шрифті дозволяє досягнути внутрішню логіку літерної форми і певною мірою розкрити притаманний їй творчий процес. Характер контуру літер, контрастність штрихів, шрифту і фону, пропорції сторін, щільність і розмір шрифту – все це впливає на читабельність. Поєднання композиційних засобів і прийомів художньої виразності в рукотворному графічному написі має специфічний характер створення літерної форми. Взаємозалежність художнього образу і шрифту розкривається не стільки через теоретичні дослідження, а скільки через призму практичної діяльності. Рукотворні написи позитивно впливають на психоемоційне самопочуття глядача, а також допомагають візуально урізноманітнити візуальне середовище міста. Ключові слова: рукотворний графічний напис, графіті, каліграфіті, рисований шрифт, візуальне середовище міста, графіка, шрифт, літера, знакова система, соціальна комунікація.

2. The relevance of the research problem is revealed in the introduction; the relationship of work with scientific programs, plans, disciplines is shown; goals, tasks, object, subject, research materials are defined; the historiographic basis of the research is defined; the territorial and chronological boundaries of the study are given; scientific novelty is emphasized, the theoretical and practical significance of the research results is shown; the personal contribution of the recipient is shown and the structure and scope of the thesis are given. In the first chapter, the source base is provided, the conceptual apparatus is explored, and the research methods are substantiated. When researching the concepts of «graffiti», «calligraffiti» and «drawn inscription», it was proved expedient to generalize the presented terms into one author's concept «handmade graphic inscription». A handmade graphic inscription is a short text placed on any surface, which is made by human labor (hands) using graphic materials and tools. The specifics of the topic of the scientific work led to the formation of the research

methodology, which is characterized by a combination of general scientific (theoretical and empirical) and special artistic methods of scientific knowledge. The second chapter examines the hand-made graphic inscription in the context of the visual environment of the city. Scientific works on the media space characterized a new level of the «theatrical» effect of modern city life. This approach uses new visualization tools that simultaneously destroy the physical materiality of architecture. As a result, a large number of inscriptions appear, created by hand in a graphic way. General theoretical works devoted to the problems of visual environments revealed a dependence on the excessive fascination of twentieth-century architects with functionalism, which had a negative effect on the state of mental health of city dwellers. It was determined that the comfort of visual perception depends on the introduction of a certain color diversity in such environments. The use of murals in the form of hand-made graphic inscriptions has not only an original artistic solution, but also carries an informational message. Theoretical works devoted to man-made graphic inscriptions as a means of social communication analyze the intervention in the urban space of trends towards globalization, industrialization, digitization, as well as multicultural trends, as prerequisites for the popularity of man-made graphic inscriptions. Scientific works on the study of the font as a symbolic system of human communication revealed that most researchers agree with the opinion that in order to create an inscription that will be remembered for a long time, it is necessary to make it highly intellectual and artistic. The third chapter analyzes in detail the morphological aspect of graffiti inscriptions, European calligraphiti and handwritten script. The study of the trends of letter forms in the context of postmodernism made it possible to reveal the struggle of scientific concepts between order and chaos, where the latter appeared as an open set of approaches, positions and styles that declared themselves from the position of protest, development or irony over certain aspects of modernism. In postmodernism, the primary task for the viewer is the context of the inscription, not the inscription itself. It is implied that the viewer should feel the atmosphere that is modeled through the inscription. A feature of postmodern inscriptions is: fragmentation, deliberate chaos, and uncertainty of composition. The initial elements of font art form the basis of artistic elements that contain a morphological aspect. The following elements of font art are defined: dot, line, shape. Features of the structure of letters explore letter constructions that can be supplemented or changed without destroying their functional unity. Analyzing the proportions and basic dimensions of the font allows us to understand the internal logic of the letter form and to some extent reveal the creative process inherent in it. The nature of the outline of the letters, the contrast of the strokes, the font and the background, the proportions of the sides, the density and size of the font - all this affects readability. The combination of compositional means and techniques of artistic expressiveness in a hand-made graphic inscription has a specific character of creating a letter form. The interdependence of the artistic image and font is revealed not so much through theoretical research, but through the prism of practical activity. Hand-made inscriptions have a positive effect on the psycho-emotional well-being of the viewer, and also help to visually diversify the visual environment of the city. Keywords: hand-made graphic inscription, graffiti, calligraphiti, hand-drawn font, visual environment of the city, graphics, font, letter, sign system, social communication.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Інформаційні та комунікаційні технології

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Пандирева Є. Аналіз способів створення каліграфіті. Традиції та інновації у вищій архітектурно-художній освіті. Сер. Візуальні мистецтва, реставрація. 2019. №3. С.37-44
- Пандирева Є. Емоція як невід'ємний складник рукотворного графічного напису у візуальному середовищі міста. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. Мистецтвознавство 2021. Т. 2, №36 С. 68-74

- Пандирева Є. Використання кольору в рукотворних графічних написах, як одна з умов гармонізації візуального середовища у місті. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. Мистецтвознавство. 2021. Т. 3, №37 11-19
- Пандирева Є. Рукотворні графічні написи як унікальна знакова система у візуальному середовищі міста. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. Мистецтвознавство. 2021. Т. 3 №38 С. 49-55
- Пандирева Є. Художній образ як невіддільний складник рукотворного графічного напису у візуальному середовищі міста. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. Мистецтвознавство. 2021. Т. 2, № 44 С. 80-87

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павлова Тетяна Володимирівна

2. Tetiana Pavlova

Кваліфікація: д. мист., доцент, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарасенко Ольга Андріївна

2. Ольга А. Тарасенко

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Код за ЄДРПОУ: 02125473

Місцезнаходження: вул. Старопортофранківська, буд. 26, Одеса, 65020, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шостачук Тетяна Всеволодівна

2. Tetiana Shostachuk

Кваліфікація: к. пед. н., професор

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котляр Євген Олександрович

2. Yevhen O. Kotliar

Кваліфікація: к. мист., професор, 17.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горбатенко Людмила Павлівна

2. Lyudnyla P. Gorbatenko

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Соколюк Людмила Данилівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Соколюк Людмила Данилівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Штан Геннадій Валерійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна